

על פי התורה אשר יורור

Yosrucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומק א דיני

הלכות בית חלק א - שבוע ב
RIBBIS FUNDAMENTALS PART II

THIS VOLUME HAS BEEN SPONSORED BY

STEINMETZ | LLC
ATTORNEYS AT LAW

לע"נ ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל
ולע"נ פרידא נטע בת ר' מאיר הערץ ע"ה

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראוי מקומות

עומק א דינא

Prepared by Rav Yosef Dovid Josilowsky
Head of Ribbis Division at the Bais HaVaad

Rav Dovid Grossman
Rosh Bais HaVaad

Rabbi Chaim Belsky
Head of Yorucha Development

Reb EC Birnbaum
Chief Marketing Officer

Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Yaakov Tescher
Director of Torah Projects

Rav Ariel Ovadia
Yorucha Content Editor

A project of BAIS HAVAAD
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | ☎ 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

105 RIVER AVENUE, SUITE #301, LAKWOOD, NJ 08701

THIS VOLUME HAS BEEN SPONSORED BY:

S T E I N M E T Z | L L C
ATTORNEYS AT LAW

David C. Steinmetz, Esq., Principal
211 Boulevard of the Americas, Suite 308, Lakewood, NJ 08701
DIRECT 732.666.9961 | FAX 732.666.9971 | EMAIL david@steinmetzlawllc.com

DISTRIBUTION DEDICATION:

ביהקה ובהכחה לשופחת ריבכמאן

לזכות בריאות, שמחה, ועל' ברוחניות

ברכה אבגיל | רפאל אליעזר | צבי מנחם | שלמה יוסף | אהרן זילג

לזכר נשימות

צבי מנחם בן שמעיו | חייה לאה בת נפתלי הירצקה | שרה אשתר בת שמואל

DISTRIBUTION CORPORATE SPONSOR:

תוכן העניינים

אישור רבית

• חומר אישור רבית ומניין הלואין	8
• הלואה ברבית לעכו"ם	16
• מומר	21.....
• תינוק שנשבה	29

סוגי רבית

• רבית דאוריתא	36
• אדרי אבק רבית	43
• דיני אבק רבית	49
• רבית מוקדמת ורבית דברים	53

רבית דרך תנאי

• לאו דלא תשימון ודראך קנס	62
• היתר האגרות משה בחברה בעירובן מוגבל	66
• רבית שאינה באה מהלה למלה	73
• אכילת פירות מכיר בתנאי חזרה	78

היתר עסקא והמסתעף

• אישור קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד	88
• אישור לפועל עבור חלק המלה	93
• היתר עסקא	97
• היתר עסקא כללי	104.....

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L
 לע"נ הרב יוסף ישראלי ב"ר משה גROSSMAN זצ"ל

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי זצ"ל,
 ברכה לאה בת אריה ליב ע"ה

LOWINGER FAMILY
 ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
 ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
 ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

לע"נ ר' אברהם נחמן
 ב"ר זאב ולפסון זצ"ל

MR. HOWARD ZUCKERMAN Z"ל
 ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
 By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

ARYEH WEISS & FAMILY

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

DINA DMALCHUSA & MINHAG BMAMMON

Dedication available

MISHPITEI HAMAMMON & HILCHOS GEZEL

Dedication available

GEZEL AKUM & GENEIVAS DA'AS

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' אליעזר משה ז"ל | האהת מלכה בת ר']
 ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האהת ובקה בת
 ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

HALACHIC DEALS & DOCUMENTS

Dedication available

BUSINESS & EMPLOYMENT ON CHOL HAMOED

Dedication available

Distribution sponsored by Barry Lebovits & Family

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock & Family

in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
 and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak

INFRINGEMENT & COMPETITION

*Dedicated in memory of
 Rav Yehuda Kelemer זצ"ה*

Young Israel W. Hempstead
 Led by R' David Felt,
 R' Aaron Gershonowitz

Eitz Chayim Dogwood Park
 Led by Rabbi Dov Greer

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לוחר ולב"נ ר' אברהם דוב בר' יצחק גנומת הכהן וונגנרטו ז"ל
 נפטר י"ב סיון תשמ"ז תנצ"ב.ה. הונח ע"י משפטנו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

FFrankel Rubin Klein, Attorneys at Law
 Mayer S. Klein, Managing Partner
 Solving serious business problems. ע"ה

TZEDAKAH & MA'ASER I

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
 Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY
 in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
 Rav Aaron Eliezer Stein Shlit'a
 בזכות ר' שמאול ברוך חיסט ומשפחתו עמריש*

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

in honor of their
 Rosh Chabura
 הרוב מיכאל אילילעס שליט"א
 Monsey, NY

SHEMITAH & PRUZBUL

Dedicated

לע"נ ר' אברהם חנן בר' אב ולפסון זצ"ל

LOANS, GUARANTORS, & BANKRUPTCY

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
 Lido Beach, NY in honor of their
 Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger*

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson

Reb Chaim Gross & Family

Reb & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

Reb & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

Reb Ephram Ostreicher & Family

Reb & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

Reb & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, Ny

Reb Shimshon Bienstock & Family

Reb Dovid Bloom & Family

לזכות זיווג הגון בקרקס
 אסטר שיינזון בת שלומית | ברחה אשתר בת דינה

Reb & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

Sponsor a day, a week, or a month of Yorucha... and help thousands nation-wide gain a working knowledge of Business Halacha!
 CONTACT THE BAIS HAVAAD OFFICE: (CONTACT INFO ON BACK COVER) OR GO TO WWW.BAISHAVAAD.ORG/DONATE

RIBBIS FUNDAMENTALS

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this series of shiurim

The subject of *ribbis* is considered by many to be a difficult and complicated topic. Many believe it is best left as the sole domain of those who immerse themselves in the two parallel seas of wisdom of Choshen Mishpat and Yoreh Deah, which, when combined, create the intricate *perek* known as *Eizehu Neshech*.

The truth is, however, that there is a necessity for everyone to have at least a basic idea of the laws of *ribbis*. This is underscored by the fact that the Torah lists six prohibitions that are transgressed by one who lends money with interest. There are also two prohibitions on the borrower, as well as specific prohibitions for those involved in other ways, such as the witnesses and the scribe, aside from the standard prohibition of “*lifnei iver*”.

The numerous rabbinic prohibitions, which are detailed and delineated by the Poskim, make it all the more difficult not to stumble on a pitfall of *ribbis* if one is not knowledgeable and vigilant. This is magnified by the fact that the accepted mindset of the contemporary business world is to unconcernedly justify lending with interest because it is understood that money has a cost and financing should be paid for.

The objective of this segment is to try to simplify this complex area of halacha, and to provide some clarity regarding the laws of *ribbis*.

Part One focuses on the many possible prohibitions and the stringency of this *issur*. It also touches on those that are peripherally involved – for example, a lawyer who drafts a loan document from one Jew to another Jew – and how he could be stumbling upon a Torah prohibition. It further deals with the *heter* to lend with *ribbis* to a non-Jew and the question of whether non-religious Jews have the same status as non-Jews in this regard or not.

Part Two will focus on the definitions of various forms of *ribbis*. We will discuss what is forbidden by the Torah and what is forbidden Rabbinically. As we shall see, to fit the parameters of the Torah prohibition, the interest must be given in the form of a loan and its amount must be predetermined. Other forms of interest that do not fit these guidelines are Rabbinical prohibitions, which are commonly known as “*avak ribbis*.”

The category of “*avak ribbis*” consists of numerous subcategories, such as *ribbis* given in the form of a sale (rather than a loan) and *ribbis* given in an amount that was not agreed upon in advance. Furthermore, there is a more lenient form of *avak ribbis* known as “*ribbis mukdemes* and *ribbis m'ucheres*,” *ribbis* given in the form of a gift before the loan or afterward. The chachomim even went so far as to create a prohibition known as “*ribbis devarim*,” *ribbis* in the form of kind words said by the borrower to the lender.

A major difference between the various forms of *ribbis* will be how the money should be handled after the lender already receives it and whether or not he must return it.

In Part Three, we will look deeper into different possible cases of *ribbis*. We will discuss whether penalties and fees are considered *ribbis*, whether *ribbis* needs a personal guarantee to be prohibited, whether a sale with a buyback option could be considered a loan, and other pertinent questions.

Part Four will explain the concept of *heter iska*, the various issues that arise when formulating one, and how to solve them.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Ribbis Fundamentals

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

I am a lawyer and two Jewish clients asked me to draw up a loan document. As I was going over it, I noticed that it seems to contain clauses that involve *ribbis*. Is it my responsibility to do something about it?

2

I would like to be *mechabed* my father-in-law with *sandaka'us* at my son's *bris*. However, my father-in-law just lent to us a huge sum of money to use as a down payment for our new house. I heard it is *assur* for a *loveh* to be *mechabed* his *malveh* at a *bris*; is that so in my case?

4

I was offered to invest in a building where I will provide the financing and split the profits with partners. Is there a way I would be able to secure my principal investment against the possible loss of value to the building?

3

Am I allowed to sign an operating agreement that charges interest as penalty for those that don't comply to all the terms? What about a service agreement that has recurring late fees?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN “BUSINESS HALACHA DAILY” TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק ב' סואי רבית

תוכן העניינים

• רבית דאוריתא	36
• גדרי אבק רבית	43
• דיני אבק רבית	49
• רבית מוקדמת ורבית דברים	53

For the Halacha Shiur on on Ribbis Fundamentals Part II, see pages 58-59

ונפטרת מהם, ודודאי להכי אקדמיינו ניהלה ויהיב לה רשותה לאנתרופינון^ט שתיננה בהם ותתקדש בהנאה, אבל הכא דבתורת מילה הגיעו לידי ושללה הם לגמרי והוא בא לקדשה במנון שלה, אינה מקודשת:

אמר רבא חילך מנה ע"ט שתחוירתו לי וכור עוד הוא רבא הוא אמר אהרגן זה נתן לך בתנה ע"מ שתחוירתו לי נחלו יצא בו החזרו יצא. פ"ז החזרו בומו שוראי לו לצאת בו, ולאחר מכן אחר החג, דתחוירתו לי מיד דחזי לי משמע כדאיתא בפרק יש נוחלין (כ"ב קל"ז ע"ב):

אלא אמר רבashi בכולו קני לבר מאשת. פ"ז רבashi לאו סברא דעתשה בלחרド קאמר דא"כ אכתי תיקשי דרבא אדרבא, אלא רבashi אמר דודאי כי איתמר דרבא היכי איתמור בכולו קנה לבר מאשת, אלא שמעו השומע וטענה, והיינו אמר לו רבי רב הונא בר נחמי היכי אמרוי' משמעה דרבא כוותך:

הכヒ גרשין בכולו קני לבר מאשת טמא יאמרו Ashe נקנית בחליפי. אבל בספרים שלו כתוב, לפי שאין Ashe נקנית בחליפי. ולא מהתוורא דמשמע מינה דמתנה ע"מ להחזרה היא תורה חליפין והא ליתא. ועוד דהא אין מטבח נעשה חליפין. ויש לפреш דה"ק דלפי שאין Ashe נקנית בחלייפין אינה נקנית בו גוירה אטו חליפין כיון שזו דומה בעין חליפין שכן קני על מנת להקנות כדאיתא בפ"ק דמציעא (ו"א ע"ב) ובמסכת נדרים (מ"ח ע"ב). ולשון זה דומה למ"ש במסכת שבת (כ"א ע"א)^ט מ"ט אין מודיקין לפ"י שאין מודליק, אע"פ שלפי דעתינו פירושה התם לפ"י ארון מודליק ומבהיר והוא הנכו. וקשה ליה לראב"ד ז"ל דהא אמרין התם בפרק יש נוחלין (קל"ז ע"ב) דמתנה על מנת להחזר אם הקידושה מקבל מתנה אינה מקודשת דתחוירתו לי מיד דחזי לי אמר והורה למרה, וא"כ היכי הוי מתנה דהא בגין מעשה דבית חורון אמרין (דורות שם ע"א) אמרו חכמים כל מתנה שאם הקידושה אינה מקודשת אינה מתנה. וקשה זו כבר העצמן, אלא משום דמחוזי לעילם כרובית אסור לעשות כן מפני הערمة ורבית, אבל מחייבת מלה מקודשת ומומר לעשות מפני הערمة ורבית, והא פשיטה אלא דASHMEINUN זמר לו רשותה, וזה פשיטה אתיא שפיר כפשתה דמההיא מלה דאייריו רישא שהוא חייכת לו הרוחה לה זמן וקרשה באותה הנאה ששה פירותה, והא פשיטה אלא דASHMEINUN זמר לו רשותה כן מפני הערمة ורבית, אבל מחייבת מלה מקודשת ומומר לעשות נטר ליה לא מיתסר אלא בשנותון הלוחה למלה מןן וזה אינה נוותנת לו ממין, ואם מפני שמקונה לו עצמה הרוי הוא קונה אדרן העצמן, אלא משום דמחוזי לעילם כרובית אסור לעשות כן מפני הערمة ורבית.

ואיבא דקשיא ליה מי שנא מקדש במלה שאינה מקודשת, מאומר לאשה הרוי את מקודשת לי לאחר ל' יום בכסף זה שם לא חזרה בה תור ל' יום מקודשת לאחר ל' יום בכסף זה ונא על פי שנתאכלו המעות (דאיתא לך נ"ש ע"א), והוא התם הנהו מועות עד ל' יום בתורת מלהם ברשותה וכך על גב דליתנהו בעולם בשעת חלות הקדושין מקדשה. ואיבא למיימר דשאני התם דכיוון דתחוירת קידושין היכיינו ניהלה הרוי הוא כאילו פריש שתתקדש לו בהם לאחר ל' יום בתנה שהלו אותם לה

הערמות ורבית

וזו ממשע לאורה בפרש"ש שכטב ולמה קרי הערمة ורבית ומשמע דלק רק על הלשון ולא על הדין. ומהו אפסר לדידנא זמר רישי רבית קצוצה דאינה מקודשת אלא דסובר דרכ' באזקהה במלה אינו (ר' ר' ל' לוחצאי):

ט וע"ש על הגליין בשם העורך. נ"ה ע"ש בפרש"י ופי ריבני:

חידושים הריטב"א <אור החכמה> - ה (גייטין, קידושין) יומם טוב בן אברהם אשבייל (ריטב"א) עמוד מס 208 הodus ע"י תוכנת אוצר החכמה

If one collected ribbis min Hatorah and used it to betroth a woman, the kiddushin is valid. This is not like one who betroths with stolen money, because the ribbis-money is technically his, he merely has an obligation to "allow [the borrower] to live with you" by returning it.

הידושי הריטב"א קידושין דף ז:
המקדש אשר במעות של רבית שקיבל הרוי היא מקודשת גמורה, ולא דמי למקדש בנול, שמי עיקר הדין איפלו ברבית דאוריתא המעות הם שלו ורק משום "ותי אחיך עמר" יש חובה עליו להחזירם.

כלל טumo וריחו וכולם קורין אותו בשם יין סתום ולא יין מבושל, וגם יין כוה הרי שכיה ומצויד, ולכן חושבני דיש להקפיד ולהזהיר בונה מגען נכרי, וגם מלאה שרדיינם לנכרי לעניין זה, בין בין ובין במיין ענבים.

ולא להוסיף על גוירותם, מ"מ מכל הלין טעמי דאמון אני ידוע איך אפשר להקל ולסמן על פיסטוט שرك ממית את החידוקים לחושבו כUMB של אע"ג שלא ניכר בו שם שינוי ולא נחסר כל מה마다 וגם לא נשנה

סימן כו

בעניין מתנה ומכר ע"מ להחזר ברבית

ליתר עיון

גם נלענ"ד ודמזכיר ריש"י שכח אתה אמר לו מדעתה רהינו מפנין שכן המוכר יכול לוחצובו על קר ותלי רק ברצונו של הלוות, כמפורטה לי דמשמע מזה ובכח"ג שהלוות מתוחוב בע"כ להחזר דחשייב שפיר רבית אף אם חיבך רק להקנוו למכוון לו מכאן ולחבא, ועיין גם בפנ"י דף ס"ז ע"ב בתמוד"ה האי משכנתא דמחלק בין הך דיןא להחזרות לי ואסור משום רבית מהא דשומה הדרא עלולות ולא חשיב רבית, והוא מפני שבושא מאם המלה מכר או נתן השדה לאחריםתו לא הדרא ממשא"כ הכא וכמו"ש שם הנור"ב, ולא זכר כלל לחלק רשאי הכא דבטל המקח למפרע ואילו בשומה המשום ועשית הישיר הטוב ציריך להלאה אבל אם אמר לכשיהיו לי מעתה תחזרו ותמכורו לי באופן שגמ בשעת חזרות המעות יזכה בהשהה רק מכאן ולהבא ולא למפרע וזה מותר עי"ש. וכ"כ המח"א בדיני רבית ס' י"ג דודקא כאשר המוכר לו דלשותן זה משמע שככל היכי דמייתי לי זוי חזרות המקח בע"כ של הלוות ואין המוכר ציריך לעשות שום קניין רק אז הוא דחשייב רבית, ולא בכח"א שאומר שתחזרו ותמכורו לי מכאן להבא שהלוות ציריך לחזור ולהקנות לו בקנין עי"ש. וכן כתוב גם החזו"ד בירוש ס' קע"ד, ומה שאמרו בגמ' על בית עיר חרומה שהיא רבית גמורה והתוורה התירחו הינו נמי משום דאם פדרו תוך י"ב חודש נתבטל המקח למפרע ולפיקח הוי רבית וכן מבואר בקצתו"ח ונתקבה"מ ס' ניה עי"ש ובמושבכ נחיבות, ועיין גם בחוז"מ ס' ר"ז ס"ה ז' ובנו"כ שם.

ולכואורה קשה דא"כ באומר "החויר ל"י" מה טעם לא תלין שנתקוין באופן המותר רהינו שהלוות יצטרך למכוון לו מחדרש מכאן ולהבא אך א"כ הרה ציריך לדקדק ולהתנותן ודוקא לפוי וחזק התנאים, אולם ל' הקצתו"ח בס' רמ"א דאך אם לא כפל התנאי מחויב הלוות לקיים התנאי מחמת הפסיקה שפקע עמו המוכר והתחייב אלא שאין העשה תלי בקיים התנאי, אבל עכ"פ מחויב הלוות לקיים את התנאי וא"כ למה לא נאמר דלך נתקוין המוכר, ואין לומר לדלעתו המשמע ביטול המקח למפרע וכחמה"א הניל' שהרי הקצתו"ח מפרש כן בהרבה מקומות שנזכר בש"ס מתנה ע"מ להחזר רהינו נמי רק מכאן ולהבא, וכן ברף ס"ז ע"א דאמר לשלחח איזה הויל' זוי מודרת לה ניהלי ואיל את ונולא איזה מיהיכ"ת נימא שנתקוין לאופן כה אסורה משום רבית ולא לאופן המותר.

מנחת שלמה - א אוירבאך, שלמה זלמן בן חיים יהודה ליב עמוד מס 170 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Further Iyun: The Achronim struggle to find a source that ribbis min Hatorah is specifically when it is in the form of a loan. R' Shlomo Zalman wonders why the wording of the verse "if you shall lend money" is not sufficient proof that the Torah was referring exclusively to loans?

יתר עיון: מנחת שלמה ח"א ס' כו
האחורונים נדחקו למצוא מקור שריבית שאסורה תורה היא בודק שלא בדרך מקחה. והעיר המנה"ש שלכאו' הוא מקרה מפורשת של "אם כסף תלהה וכו'" ע' בחכמת אדם (כלל כלל סע' ג') שבאמת הביא מקור מפרק זה.

[עין מצפה איתן בבא מציעא סא, א] כתבת שמסוגיא הנ"ל מוכח דלא קיימת לנ' כרב כהנא דאמר החם בפרק הזהב דאין אונאה לפרוותות וכמו שכח המחבר בחו"מ סימן רכ"ז סעיף ה', דאם כן האיך מסיק שם הש"ס [סא, א] דלאו בגזל אתה לכובש שכר שכיר דلغול גופיה לא אצטראיך דaicca למילך מרבית ואונאה, והשתא הא איצטראיך לגזל גמור ולפרוטה, דהאיך ידעתין שיעור פרוטה מאונאה כיון שאין אין אונאה לפרוותות והוא הדין לגזל, ומרבית לחוד לכיכא למילך דחו"ש הוא כדאיתא התם, אלא משמע דקיימת לנ' כלוי דאמר בפרק הזהב התם דיש אונאה לפרוותות, וכמו שכח הרמ"א בהג"ה בחו"מ בסימן הנזכר. ומהיו יש לומר דאיסורה מיהא אייכא, עיין ראי"ש פרק הזהב [שם פ"ד] סימן כ', וככהאי גוננא תירצחו המשנה למלך ריש פרק ד' מהלכות מלאה ובכאר יעקב. ומכל מקום קשה לי בחו"מ סימן הנזכר סעיף ו' משמע דבמطبع ליכא איסור היכא דליך אונאה, ואם כן על כרחך סבר רבא דיש אונאה לפרוותות. גם דברי הרא"ש דר"ל רבא אליבא דמאן דאמר אין אונאה צ"ע, ויש לישב, ועיין באкар יעקב: (יד אברהם)

ב (שם) בלו דבר אסור ללוות בתופפת ובור. עיין ט"ז ס"ק א'. ובאמת בדברים תමוהים כמו שתמה בספר חוות דעת וביאורים ס"ק א. ובספר הנ"ל יצא לנו בדרכו חדש בדברי הט"ז דכל רבי קוצוצה הוא דוקא כשמלווהו באופן שיתן לו אחר כך אותו דבר שהלווה ועוד תוספת דבר בשビル רבי, (אף) [אך] שני מינים, שהלווה סאה דוחן על מנת ליתן סאותים חתמים אף ששווה הרבה יותר סאותים חתמים מסאה דוחן, (ד) כל שני מינים هو דרכ מקח וממכר ואינו רבי קוצוצה. וחידוש כזו לא שמענו מעולם, וגם הוא סותר לשון הטור ממה שכח בירושה הסימן בין כסף בין כסף באוכל בין אוכל בכסף. ומה שכח בחוות דעת לפרש לשון הטור דהכי פירושו, דמייריו שלולה כסף לשלם כסף וליתן אוכל ברבי, או אוכל באוכל וליתן כסף רבי, אבל להלוות אוכל לשלם כסף נראה דמכירה גמורה הוא ומה בכך שאומר לשון הלואה, ולענ"ד ליתא לפירושו, דאם נימא דמה שכח הטור בין כסף באוכל בין אוכל בכסף ארבית קאי ולא אגוף הלואה, לא שייך סיום לשון הטור זהה ופירש ר"י חוץ מקרע, וזה קאי אגוף הלואה אבל להלוות מועות ליתן רבי קרע אסור מדאוריתא כמבואר בדברי מրן [ב"י עמוד שעג ד"ה ופירש] בשם התוספות נבבא מציעא סא, א ד"ה אם], וכיון דצרכיין לפרש חוץ מקרע אגוף הלואה, מミלא הכוונה בדברי הטור בין אוכל בכסף בין כסף באוכל אגוף הלואה ולא ארבית. ועייר נראה בדברי הט"ז דכל דבר שהוא דרך להוציאו שייך לשון הלואה, ואם אמר הלויini בדעת הט"ז דבר שהוא דרך להוציאו שייך לשון הלואה, ואם אמר הלויini סאה חתמים על מנת לשלם סאותים דוחן אסור מדאוריתא כיון (דברך) [בדרכך] להוציאו בעין, מה שאינו כן בשלהה עבר על מנת לשלם לאחר זמן שני עבדים, דרך (שהחוירו) [שהחוירו] בעין, אין נופל זה לשון הלואה אף שאומר שלא יחויר בעין, רק הוא דרך מכירה: (מקור מים חיים)

ג (שם) בתופפת. כתוב בשלטי הגבוריים [שם לה], אותן א ד"ה הוזירה הלואה לו מה במאה ועשרים, אף על פי שהוזלו עד שווין המאה ועשרים בערך שמחזיר לו כמו שהיו שווין המאה, הרי זו רבי קוצוצה, לאחר שעת הלואה אלו הוליכין:

(בית לחים יהודה פ"ק א)

טור שלחן ערוך השלם עמוד מס 278 בית טור שלחן ערוך השלם הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מקור מים חיים על סימן כסא סעיף א'

כתב לדוחות דברי החוו"ג, והעיקר בדעת הט"ז שכל השorder להוציאו שייך ביה הלואה, משא"ב בדבר שהorder להחוירו בעין, הגם שלקו עול דעת להוציאו הרי"ז מכירה ולא הלואה.

דמירות כשהנותן מת זכה מיד השלישי עבורי המקובל ומילא גם זוכין בכך היורשים, ומזמן נמי במכיריו כהונת דאע"ג שמעירך הרין יכולים הבעל לחשור מ"מ כל זמן שלא חור שפיר חשיב כמוחזק ובכור גוטל פי שניים, ועדין צ"ע.

ביקרא ואוריתא ובכל חותמי ברכה
שלמה זלמן אוירבך

ד. קנס על אייחור בהחזרת החוב

לענין קנסות הנוהגים בגמ"ח אשר הקנס הוא לפי ערך הזמן, שכשמאחר בהחזרת הלהואה חצי שנה משלם שקל אחד, וכשמאחר שנה משלם שני שקלים. וטענו ربיכם שדרינו כריבית ולא כןס, נראה דיל' זכין שאחר שהגיע זמן הפרעון יכול הגמ"ח לגבות החוב, נמצא ולאחר מכן הזמן הויל' כגוזלה אצלו, וכן כאן שכור המנתנה מעתה כי אם שייעור גודל העוזלה, על עוללה של חצי שנה משלם רק שקל אחד, ושל שנה שלמה משלם שני שקלים, ורק אם היהת תקנה שם התנאי והוא שאם תין את הקנס של שקל אחד שוב אין הגמ"ח יכול לתבעו ממנה עד סוף חצי שנה שפיר חשיב אגר נטר. ועיין בזה היטב בס"י קע"ז סעיף י"ד ובפרשנים ודו"ק היטב, כי ע"פ שבכל הלוואות ריבית אפי' אם התנה המלה שיווכל לגבות בכל שעה שירצחה ואו ייעשו חשבון לשלים עבורי כל שבע ושבוע ודאי חשיב ריבית, מ"מ הכא דשלא בהיתר הוא מאחר את הפרעון, שפיר שיק שם של קנס.

ה. תשלום הפטד שנגרם למלה מחמת אייחור הפרעון

בגונע זה שהמלוה תבע את החוב המלאה וגם אמר לו שם לא ישלם לו את חובו יהיה מכורח ללוות כסף מארחים ולשלם עבורם דוחותם, והשיב לו הלהואה על זה: "אין דבר אתה לא תפיסיד".

נראה שהלהואה פטור וגם אסור לשלם להמלוה את הרווחים ששלם המלאה לאחרים, שהרי אפילו אם אחד בא ואומר לחייבו שלולה עבورو כסף מארחים ע"פ היתר עיסקא והוא ישלם לו את הקאן והרווחים שישלם המלאה לאחרים ג"כ אסור (אם לא בכח' ג' שנעשה דרך שליחות וכאותן המותרים). ודבר זה נשמע מפסק השו"ע ביו"ד סי' קס"ט סעיף י"ז עי"ש. וביתור מוכח דבר זה מפסק הרמ"א בהגיה סי' ק"ע סעיף א'.

ועי"ש בתיז סק"ג שם אחד מן השותפים לו לצורך החשותפות ע"פ היתר עיסקא יכול שפיר לשלם את הרווחים מהקופה המשותפת ממשום דאמירין דכמו שהוא לו בהיתר עיסקא כך הוא נתנו גם להשותפות

ב. אמרית תודה על הלהואה

כ"ב אדר ב' תשמ"ז
ישופות ד' ברכה וכת"ס להאי גברא רבה הגרים"מ רפפורט שליט"א

חדששה"ט ושית בכבוד וקר ביאות לכה"ג, קבלתי יקרת מכתבו החשוב ונוגנטי מודברי, והני משיב עליו בקיצור לפי סדר ואתיותו המהרכמת.

א) אמנס הדפסתי כך לפני כמה שנים בירחון "מוריה" **זמנחת שלמה סי' כ"ז** דרשנו לומר תורה על הלהואה ואין בו מושׁע' הרב, כי אני חשבתי שבדרבנן רק קילוט העירו לי מושׁע' הרב, וכי מושׁע' מפני שהמלוה נהנה וחשייב כאילו הלהואה בתננו לא שום תלות ולתתנהג כאילו המלה לא עשה לו כלום אין זה מרתך ארץ ולא נון לעשות כן, ולזאת חשבתי שעריך עכ"פ להראות לו שהוא מבן ומרגיש את החסר שעשה לו והוא מודה לו עבורי זה שקיים מה שכחוב בתורה והלהואה לו לא שום תמורה, אך אף"כ הוסיף מייד על האלין שני חזר ממה שכתבתי מפני ההלכה בששו"ע הרב, ומשום מה לא הריגש בזה המעתיק ולא נדפסו הדברים האלה ואני באמת מצעטר על זה וגם רבים כבר שמעו ממני שחוורת ולמה זה לא נדפס והני תקופה לתקן בעה"י את זה.

ג. ריבית דרבנן ללא ידיעת המלה

ב) נלענד מסברא דהאיסור שיש על הלהואה הוא ורק מפני שהמלוה אסור לו לקבל שום שכר עבורי הלהואה ורק להלוה רק בחנים וכלן אם אין יודע כלל שמקבל שכר מטהבר שמותר וגם אסור להיות כפי טובה, ואם המלה נעשה עני שפיר מותר וגם ציריך הלהואה לעשות לו מעשיה הטוב ולייתן לו באופן לנען אע"ג שהלהואה יודע שהלהואה נתן לו, ודבר זה מותר לנען א"ג בchap. 10, sec. 1, note 1. בלבו שהוא עונה כן ורק בשביל החסר שהמלוה עשה אותו. אף גם הרוחתי לנתק ונטוי לישב בכך תמיית הפני ועוד בב"מ ברוף סי' כ"ד כשהמלוה אשכח טופיניא אף שם זה עדין דחוק. וכיון שהוא ריבית דרבנן אשר כתוב הרשכ"א [ב"מ ס"ח ע"ב] והרא"ש [ס"י מ"ב] שהאיסור רק על המלה נראה פשוט שכגן דא לא חשיב המלאה כשוגג בעירה.

ג) מטהבר וכיון שקי"ל דכויפין את היורשים על כך לנען אע"ג שלא זהה המקובל ממש בדבר המסתומים שהנותן ציווה ליתן לו, מ"מ נשאר שפיר חייב על הבנים לשלם לו שאביהם ציווה ומסור לשילש ליתן לו, אע"פ שקרמו ומכו רלאחר כי למה יקע מהם החוב של מצוה לקיים דברי המת, ומה שאמרו בגמ' גיטין ובשו"ע, אפשר

מנחת שלמה - ב אוירבך, שלמה זלמן בן חיים יהודה ליב עמוד מס' 268 הודפס ע"י תכנית אוצר החכמה

R' Shlomo Zalman originally ruled that a borrower may say "thank you" to the lender as it is simple etiquette and not a benefit. However, he retracted based on the Shulchan Aruch HaRav who prohibits it explicitly, and that is the prevailing custom.

מנחת שלמה ח"ב סימן סח אות ב
מעיקרא התיר הגרש"ז אוירבך להו לומר למלה "תודה" על הלהואה שאין זה ריבית דברים אלא דרך בעלמא, אבל חור בו מחמת דברי השו"ע הרב שכתב בהדי לאסרו, וכן נהוג

פִּימֵן פָּא

בדבר מלבושים שבמדינה זו אם יש חשש איסור מלבוש נקרים והבאם לכאן מפולין אם רשאי ללבושן

יד' מrhoשון תש"ג.
מע"כ יידי רב המופלג מתריד בניין צוקער שליט"א.

בענין الملבושים שבמדינה זו שאון חלוק בין ישראלים לנקרים אם מחייבין בני פולין שבאו לפה וגם הנולדים מהם בפה לבוש אותן الملבושים שהיו נוגען בפולין מצד האיסור דמלבושים נקרים ואף שהאב כבר שינה בנותו לפה היה זה באיסור שנשאר האיסור כדאיתא בת"ס חז"ח ס"ס קנ"ט. והעלם כמעט כלל נוגען יותר אף יראי ה' אם יש ממש בהיותם.

הגה שיטת מהרי"ק בשורש פ"ח שליכא שום דין שנצטרכו לבוש בגדים אחרים מהנערים ורק אם לבישת הנערים הלא פריצות ודרך גאות והישראלים נהגו שלא ללבושים יש בזה האיסור. וכן אם הוא לא שום טעם וצורך אלא לחוק הכל ושותה אסור שהלבישה בזה מראה שהוא רק להדottaם אליהם דאליך למה יעשה בדברים החמורים תאלת ובזה שמעו שאסור אף שלא נהגו עדיין ישראל כלם. ופסק כן הרמ"א בס"י קע"ח אך הרמ"א נקט בטעם איסור עניין השני כשלבשתן הוא בעל טעם ואורך טעם אחר דאיכא למיחש שיש בו מושום דבר האמור ושיש בו שמן עכו"ם והוא מהרין ע"ז דף י"א שכטב שלא אסורה תורה אלא חיקות של עכו"ם ודברים של הכל ובפללה וכלו יש בזון צורך עכו"ם עי"ש. ואפשר שפליגי בדבר שאין שיך כלל חשש שמן עכו"ם ונחוש, שלמה רהיר"ק יהיה אסור ולהרין ופסק הרמ"א יהיה מותר.

ועוד חידש מהרי"ק קולא שאף באלו שהוא בעל טעם וצורך אלא לחוק הכל ושותה אינם אסורין אלא כשהוא עושה כדי לדמות אליהם ולא להטעית ידועה והוכחה וזה מוספקת שתניא האומר אל תפסוק בגיןנו פן תפסק אהבתנו יש בו מושום דברי האמור ואמ' מפני הבהיר מורה הרי לך לכל שהוא משפט תועלת וכבוד מותר עיג' דהרגילו בו אמרו מושום חוקם ומטעם וזה התיר הקפ"א לרופאים אף אם היה באומן האטור بلا זה כגון אם היו לובשים משפט חוקם או בגדי שיש בו נזנוד פריצת צניעות וענוה

על הבנק אבל כיון שהנתנו שהבנק מוכחה לפניו רק לו אסור, לא מביעו אם התנו זה באומן שייתנו שני הצדדין מוכחוין לקיים בדייני הערכאות שתואנה בענש הקניין רק עבورو שאסור אף אם יקנו הבנק במועותיהם דהוא כהלו לו המעות שלתוכם. ואף שלא קונה בדייני ישראל מ"מ מאחר שקנה בדייני הערכאות שייהיה מוכחה לקיים הוא בקנה והוא מהישראל. ואולי בכח"ג שיקנה בבורסה מצד דיני הערכאות יקונה גם מדין התורה אף שאין שליחות לעכו"ם מושום دائم לד' גמר דעת גדול מות אם המוכר להבנק יודע מות דהוא עבר היישרל זיהו במקנה להיישרל ע"י המעות שקבל בהבנק וכמו אם היה לוקח המעות מע"ג קרען ברצונו להקנות לו. אלא אף אם התנו זה באומן שלא יהיה מוכחוין לקיים שע"ז זה קונה הבנק כיון שמדדך הבנק לקיים מה שבכטחים ואף אם נימא שאין בזה איסור ריבית מדאוריתא מ"מ הערמת ריבית זראי הו, ולכן צריך לעשות בהיתר עסקו ולהסביר להלota והמלota עניין העיסקה.

ידיון

משה פינשטיין

פִּימֵן פָּא

אם מותר ליתן תורה בספריו שמדרפים למי שהללו לו לכף להדפסת ספרו

יב' אדר ראשון ת"ש.
מע"כ יידי הרה"ג מהר"ר בן ציון אייזענ-שטאטט שליט"א.

נראה לע"ד שבלשון תורה כמו שאסור לומר להמלוה עברו הלאות מדין ריבית דברים אסור גם לכתוב ולהדפיס אבל יכולין לכתוב בלשון הودעת שיתברך מן השמים. כי הא זה אמת שיתברך בזכות מצותו הגדולה ונמצא שהוא ספרו בדברים בעלמא שראי מותר לפרסם איך שלוחה פולוני סך כך וכך אף אם יהיה מזה מה להמלות תנאה מהה שנטפרסמו חסדייו כי מצוה לפרסם עשי' מצווה אם אין מקפידין להסתיר לנו גם בכתב ודפוס רישאין לפרסם לכתב בנוסח כו"ה ברכה נתונה מהשנית לפולוי הגומל חסד והלota להדפסת הספר כך וכך" או דוגמא של נוסח זה. שלשון כו"ה הוא רק הודעת וספר דברי אמת שיש ברכה מהשנית לפולוני שגמר חסד בהלאתו.

משה פינשטיין

אגרות משה - ב (יו"ד א) פינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 142 הוזofs ע"י תכנת אוצר החכמה

ליתר עיון: אגרות משה יו"ד ח"א סי' פ'
מי שלוחה בספר כדי להדפיס ספריו, מותר לו לכתוב בתוכו שהמלוה יתרברך מן השמים ע"ז, שאין זה ברכה או הודה מהמן להמלוה, אלא סיפור דברים בעלמא שהשי"ת יתון לו שכר על זה.

One who borrowed money in order to publish a sefer may write that the lender will be blessed from Heaven, as this does not constitute a benefit or blessing from the borrower – it is merely a statement that Heaven will indeed confer blessings upon him.

Ribbis Fundamentals: Part II Shiur

CLASSIFICATIONS OF RIBBIS

By Harav Chaim Weg

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

TWO CATEGORIES OF RIBBIS:

When discussing the prohibition of *ribbis*, it is important to differentiate between two distinct categories. The first category is *ribbis min Hatorah* or *ribbis d'ohraysia*, the second is *ribbis d'rabanan*, which is also known as *avak ribbis*. The category of *ribbis d'rabanan* also consists of several subcategories, as we will detail below.

RIBBIS D'OHRAYSA:

Ribbis is only forbidden *mid'ohraysia* if two main conditions are met. First, the money has to be given in the form of a *halva'ah* (loan). Second, it must be "ketzutzah," which means that the amount of interest has to be predetermined and agreed upon.

To give a very simple example, if someone lends his friend \$100, and at the time of the loan they agree that the borrower will pay the lender \$120, that is a case of *ribbis d'ohraysia*. In this case, the money was given in the form of a loan and the amount of interest was discussed and agreed upon. Similarly, if someone lends his friend one bushel of apples and they agree that the borrower will repay two bushels, this is *ribbis d'ohraysia* because the apples were given in the form of a loan and the amount of interest was agreed upon.

DEFINITION OF HALVA'AH:

The definition of a loan is that the borrower is not expected to return the exact same entity that he receives from the lender. For example, if someone lends his friend \$100, he does not expect to get back the same \$100 bill as repayment. Instead, it is understood that the borrower will use that money and pay the lender with a different \$100 bill. By definition, this is a *halva'ah*. The same is true of someone who borrows a bushel of apples. It is understood that the borrower will use the apples and will return other apples in their place. Thus, this constitutes a loan according to halacha.

On the other hand, if someone gives his friend his car to use for a day, with an agreement that he will return the car plus \$20 for its use, this is not a loan at all. Rather, it is a rental. Since he is returning the actual car that he borrowed, he is really paying rent for the use of the car and is not considered to be paying interest on a loan.

Another part of the definition of a loan is that the borrower returns the same type of item he borrowed. If someone is given apples and returns apples, that is a loan. If someone is given apples, and returns money in exchange, or vice versa, that is a sale – not a loan. Since paying money for apples is not a loan, even if the buyer pays more money in exchange for being granted more time to pay, it is not *ribbis d'ohraysia* (although it may be forbidden *m'derabanan*). The same is true of someone who is given apples and pays back oranges. Since he is not returning the same type of item he was given, this transaction is a trade/sale. It is not a loan and, even if extra oranges are given in exchange for an extension of time to pay, it is not *ribbis d'ohraysia*.

THE TERMS OF KETZUTZAH:

The classic example of *ketzutzah* [predetermined], is when a borrower and

lender agree at the time of the loan that more money will be repaid than was lent out. It makes no difference if the extra payment is the same entity as the item that was lent. If one lends his friend a bushel of apples on condition that he repay him the bushel of apples plus a bushel of oranges, that would also be *ribbis d'ohraysia*.

If a loan was extended for a certain period of time, and during that time period, the lender agrees to grant an extension in exchange for a higher payment, most Poskim rule that this also constitutes *ketzutzah* and is forbidden *m'dohraysia*.

RIBBIS D'RABANAN:

Forms of interest that do not fit the terms of *ribbis d'ohraysia* will often still be prohibited as *ribbis d'rabanan*. To be forbidden *m'derabanan*, the deal does not have to take the form of a loan and the amount does not have to be agreed upon in advance.

An example of *ribbis* in the form of a sale, which would be forbidden *m'derabanan*, is if a seller tells a buyer that he can either pay \$10 for his purchase today or \$12 next week. Since he is essentially paying for the additional time to pay, that is forbidden, but since it wasn't in the form of a loan, it is only forbidden *m'derabanan*.

An example of interest on a loan that is not *ketzutzah* would be if a borrower sends flowers or any other type of gift to the lender, with the understanding that he will extend the deadline when the loan is due in return. Although the interest was on a loan, since it was not an agreed upon amount it is only forbidden *m'derabanan*.

ONCE THE RIBBIS IS RECEIVED:

A basic difference between *ribbis d'ohraysia* and *ribbis d'rabanan* – besides for the obvious difference of whether one has to be stringent in a case of *safek* – is what to do with the interest if it was already given and accepted. In the case of *ribbis d'ohraysia*, if a borrower accepted the interest, he must give it back. If he doesn't want to, *beis din* can force him to give it back.

It should be pointed out that it is possible for the lender to accept *ribbis* while the principal of the debt is still outstanding. For example, a lender might lend someone \$100, saying that he must pay him \$1 in interest each month, and then pay back the principal after six months. In such an instance, the interest is paid before the principal.

In the case of *ribbis d'ohraysia* where the interest is paid before the principal, the lender has the right to subtract that amount from his debt. In our example, if he paid \$1 a month for six months, he can deduct that amount from the \$100 he owes, and he now only owes \$94.

In cases of *ribbis d'rabanan*, however, the lender cannot be forced to give back interest after he received it. While there is an obligation to return the money "*latzeis yedei shomayim*," to fulfill the demands of Heaven, there is no obligation that can be enforced by a *beis din*.

Whether a borrower can deduct *ribbis d'rabanan* that he already paid from a loan he still owes is the subject of a *machlokes* amongst the Poskim. Since this is a *machlokes*, the borrower would have the upper hand since he is the *muchzik* on the money, as it is still in his possession, and he could not be

forced to pay the full amount of the principle after he paid some interest.

This would mean that if someone sells an item and tells the buyer that he can pay \$10 today or \$12 next week, and the buyer accepts the \$12 option, if the full \$12 has already been handed over to the seller, there is no way to force him to give it back, although he should return the \$2 *latzeis yedei shomayim*. If the buyer paid the \$2 interest already, but has yet to pay the \$10 principle, he has the right to only pay \$8 and keep the other \$2.

RIBBIS MUKDEMES AND RIBBIS M'UCHERES:

There are two other categories of *avak ribbis* that are known as *ribbis mukdemes* and *ribbis m'ucheres*.

Ribbis mukdemes, literally “*early ribbis*,” refers to a case where the borrower gives the lender a present before he extends him the loan. If he gives this present as a way of persuading him to give the loan later, and the lender does extend the loan because of this incentive, it would be classified as *ribbis mukdemes* and would be forbidden as *avak ribbis*.

Ribbis m'ucheres, literally “*late ribbis*,” is the opposite. It refers to a case where a borrower gives a present to the lender after the entire loan has already been paid back, out of gratitude for the loan. Although the loan is no longer outstanding, and the borrower is not buying any additional time with his gift, it is still forbidden as *avak ribbis*. Unlike other forms of *avak ribbis*, if one already accepted either *ribbis mukdemes* or *ribbis m'ucheres*, he is not obligated to return it even *latzeis yedei shomayim*.

Most Poskim say that *ribbis mukdemes* is only forbidden if it is made clear that the gift is being given in order to convince the lender to give the loan, and *ribbis m'ucheres* is only forbidden if it is made clear the gift is given after the payment as gratitude for the loan. In the case of *ribbis mukdemes*, the borrower would have to explicitly say he is giving the money in order to receive a loan or express that sentiment with a gesture. Alternatively, if he gave a present of such value that he normally never would give it or if he gives it right before asking for a loan – or, in the case of *ribbis m'ucheres*, right afterwards - it is obvious that he gave the gift with that intention. If, however, it is not clear that the present is connected to any loan request, even if the lender only gave the loan because of the present and the borrower only gave it with the intention of getting a loan, it would not be forbidden as *ribbis mukdemes*. While this is the majority view, a minority of Poskim argue and say that even this is forbidden. Therefore, it is best to be stringent and not give any present before asking for a loan, but it cannot be said that it is forbidden to accept such a present as long as it is not clear that it is connected to a request for a loan. The Chochmas Odom adds that if someone gives you a small present and later asks you for a loan, you don't have to suspect that the present was connected to the loan.

EXTRA MONEY AT THE TIME OF PAYMENT:

While most Poskim say that to be considered *ribbis mukdemes* or *ribbis m'ucheres* it must be clear that the gift is related to a request for a loan, this is not true if the gift was given at the time of repayment of a loan. If anything extra is given at that time, it is much more obvious that it is being given in relation to the loan. Giving a present then would always be forbidden and if the lender accepted this present, according to some Poskim he would be obligated *latzeis yedei shomayim* to return it.

An exception to this rule would be if it is evidently obvious that the gift given together with the payment has no connection to the debt. For example, a parent may ask his married child to pick him up a loaf of bread at the grocery store, and the son will go out and lay out the money. When his father pays him back, if instead of giving him a couple of dollars for the bread, he hands him a \$100 bill and tells him to keep the change, it is very clear that the father is giving the extra money because he wants to help his son, and not as an interest payment; therefore, it is permitted.

OTHER POSSIBLE LENIENCIES:

If both the borrower and lender do not remember how much money is owed, the borrower is permitted to pay back as much as necessary to be sure that he has paid his debt, and he need not worry that he is overpaying and thereby transgressing the prohibition of *ribbis*.

It is said in the name of the Chazon Ish that if the lender tells the borrower that he owes him \$50, and the borrower knows he is making a mistake and he really owes him \$40 but he doesn't want to contradict him and get into a fight over \$10, he is allowed to pay the extra \$10 without concern about it being *ribbis*. Similarly, if a person takes a loan of \$200 from a distinguished person who hands him a stack of twenties, and when the borrower counts the money he realizes that the lender miscounted and only given him \$180, if he doesn't feel comfortable telling the distinguished person that he made a mistake, he is permitted to pay him back the full \$200. In these instances, the reason he is overpaying is not as a payment for an extension of time, and, therefore, there is no problem of *ribbis*.

The Poskim also say that if someone rounds up by a few cents out of convenience alone, there is no problem of giving *ribbis*. For example, if someone's friend goes to the store for him and buys him an item for \$7.95, he is allowed to give him \$8. Since the only reason he is giving his friend the extra few cents is because it is easier for him to give dollars than to rummage for change, this is not considered paying *ribbis*.

If someone makes a delivery of goods later than expected and wants to be generous and add some extra to make up for the delay, this would be permitted, because it is in the form of a sale and he is merely giving more goods. Whereas, if someone buys a product but delays paying for some time and, when he finally does pay, wants to add on a little extra money to make up for the lateness, the Poskim debate whether or not this is permitted. If someone pays his worker late and wants to give him a bonus for waiting patiently for his paycheck, it would seem to be subject to this *machlokes*. However, some say that giving extra money to a worker can be passed off as a tip, rather than a payment, which would make it more permissible than the other cases.

GIVING FAVORS:

A borrower is not permitted to give or do anything for the lender in exchange for the loan. This includes doing favors for him.

If, however, he would have done the favor in any case – whether he had been given the loan or not – it would be permitted. This means that if someone does a favor for his friend that he always does for him, or if he does something he would do for anyone (even if he never did it for this particular person), it would be permitted because the favor is clearly not related to the loan.

If one does the favor in public, it is more stringent because of the problem of *maras ayin*, giving the appearance of a prohibition. To avoid this problem, it has to be evident to all that the favor is not related to the loan. If the borrower is doing the lender a favor that he has done for him in the past, and the public is aware of this, it would be no problem. If he is doing him a favor that he hasn't done for him before, but one that he would have done in any case, it is only permitted if everyone who sees him do it knows that he would have done it even without the loan. For example, if someone owes his father-in-law money and gives him a *bracha* at his daughter's *chuppah*, it can be assumed that everyone knows he would have done so even without the loan.

The Gemara says that it is also forbidden to say kind words to a lender because of the loan he gave you. For this reason, many people believe that it is forbidden to say “thank you” when someone grants you a loan. Some Poskim are lenient in this regard and say that the words “thank you,” as they are used today, are merely a formality, and are not considered to be the type of words that are forbidden. If someone thanks the lender profusely, however, he would be transgressing this prohibition.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit:
www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or signup to receive them via whatsapp: 732.232.1412

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION

To facilitate and provide a framework
for the frum businessman to gain the
in-depth halachic knowledge he needs for
contemporary business dealings.

Through increased knowledge and guidance,
Yorucha will elevate the frum public's
adherence to halacha as it pertains to
choshen mishpat and standard business
practices.

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, "Yes. Nossasi venosati be'eminah!"

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A *mesayem masechta* revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, 'siyum hashas' at the completion of Yorucha curriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alach* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'eminah uveyosher*.

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - › Obligation to Adhere to Civil Law
 - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - › What Constitutes a Minhag
 - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - › Backing Out
 - › Where Backing Out Causes a Loss
 - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - › Structuring
 - › Legal Entities and Trusts
 - › Management
 - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - › Ani Hamehapech
 - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - › Mechusar Amana
 - › Mi Shepara
 - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 (Leap Year) - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy - 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce - 4

Winter 5782 - 2nd Semester - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Maintaining a Facility on Pesach

Summer 5782

- Gerama, Garmi, Professional Advice & Malpractice- 4
- Lashon Harah in Business - 2
- Avodah Zara and Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace - 4

PART IV Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Previous Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker, Pruzbul, and Other Choshen Mishpat Topics

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bes'eah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

CURRENT YORUCHA CHABUROS

BELLE HARBOR

Congregation Bais Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odom
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of Flatbush
Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish Center
Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham
Rabbi Dvui Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center
Rabbi Eddie Kassin

CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Augadas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

DALLAS

Congregation Toras Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash
Rabbi Avrohom Hartman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

LAKEWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev Yisroel
Dayan Shmuel Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut
Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg
Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck

R' Yehoshua Wolf
Bitbean

Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura
Rabbi Yosef Fund
R' Yitzzy Rosenbaum

Kehal Nachlas Yaakov
Rabbi Mayer Boruch Turin
R' Moshe Netzer

Madison Executive Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefaradi
Rav Ariel Ovadia

LAWRENCE

Hechal Dovid (W)
Reb Yakov Lowinger
Rabbi Mattisyahu Blumenthal

Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov

Rabbi Yisroel Gold

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA

Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis
Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michoel Illes

Congregation Torah Ufila
Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community
Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham
Rav Yecheskel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel
Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov
Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

PASSAIC

Rabbi Yaakov Pascal

PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michael Ghermezian

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehillas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Ateres Mordechai,
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead
Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos
Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

732.232.1412

888.485.VAAD(8223) #302

yorucha@baishavaad.org

baishavaad.org/yorucha

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

- 888.485.VAAD(8223) #303
- yorucha@baishavaad.org
- baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.